

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 września 2025 r.

Pozycja 257

POSTANOWIENIE

z dnia 6 czerwca 2025 r.

Sygn. akt Ts 277/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina – przewodniczący
Bartłomiej Sochański – sprawozdawca
Bogdan Święczkowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na punkt 2 postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 5 lipca 2023 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J. w pozostałym zakresie,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 19 listopada 2021 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wniósł o uznanie art. 14 i art. 16 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1485, ze zm.) za niezgodne z art. 7, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 57 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz o uznanie art. 50 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) za niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W skardze konstytucyjnej skarżący wskazał postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. I Wydział Cywilny z 9 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]) jako ostateczne orzeczenie, w związku z którym została wniesiona skarga konstytucyjna.

2. Postanowieniem z 5 lipca 2023 r., na podstawie art. 61 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), Trybunał Konstytucyjny nadał dalszy bieg skardze konstytucyjnej w sprawie zgodności: a) art. 14 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1485, ze zm.) z art. 7, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 57 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1

Konstytucji, b) art. 50 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W punkcie 2 postanowienia z 5 lipca 2023 r., na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w pozostałym zakresie, uznawszy, że podstawowy warunek dopuszczalności skargi konstytucyjnej, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, odnośnie do badania konstytucyjności art. 16 ustawy – Prawo o zgromadzeniach, nie został przez skarżącego spełniony. Artykuł 16 ustawy – Prawo o zgromadzeniach, stanowiący przedmiot zaskarżenia w skardze, nie był podstawą prawną postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. z 9 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]), wskazanego jako ostateczne orzeczenie wydane w sprawie, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna.

3. W piśmie z 24 lipca 2023 r. (data nadania) skarżący wniósł zażalenie „na punkt 2 Postanowienie z dnia 5 lipca 2023 r. wydane w przedmiocie odmowy nadania bieg[u] skardze konstytucyjnej”, wskazując jednocześnie, że wnosi „o skierowanie przez skład orzekający wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności Art. 60 ust. 4 Ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym z Art. 190 ust. 5 Konstytucji oraz z Art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z Art. 190 ust. 5 Konstytucji, oraz o zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania wniosku a nadto o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz skierowanie skargi do rozpoznania” (s. 1 zażalenia).

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że „zaskarżony Art. 16 Ustawy Prawo o zgromadzeniach jest przepisem proceduralnym normującym kto, kiedy, w jakich terminach może złożyć środki [odwoławcze] do S[ą]du w zakresie zakazu zgromadzenia. Nadto przepis normuje jaki sąd, kiedy, w jakim trybie proceduje nad odwołaniem i ewentualnym zażalenie[m] złożonym w sprawie. Zarzut więc iż przepis ten nie był wykorzystany przez sąd w toku postępowania stanowi aberracj[ę] w stopniu oczywistym. Bez użycia przedmiotowego Art. 16 ustawy sprawa stanowiąca podstawę wniesienia skargi nigdy nie zostałaby przyjęta przez Sąd do rozpoznania i rozpoznana” (s. 3 zażalenia).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał Konstytucyjny bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał analizuje także zarzuty zażalenia, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zaskarżone postanowienie z 5 lipca 2023 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w pozostałym zakresie (punkt 2 sentencji postanowienia) jest prawidłowe, a stanowisko skarżącego wyrażone w zażaleniu nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż nie przedstawiono argumentów, które podałaby w wątpliwość przesłanki odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej przedstawione w postanowieniu.

3. Odnośnie do sformułowanego w zażaleniu zarzutu „procedowanie Trybunału w składzie jednoosobowym, w którym nie istnieje możliwość ujawnienia się większości – jest niezgodne z gramatyczn[ą] wykładnią Art. 190 ust. 5 Konstytucji gwarantującą określony skład Trybunału Konstytucyjnego” (s. 2 zażalenia), orzekający w obecnym składzie Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że skład, w którym Trybunał Konstytucyjny wydał postanowienie z 5 lipca 2023 r., był prawidłowy. Zgodnie z art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK, wstępne rozpoznanie skargi konstytucyjnej dokonywane jest przez wyznaczonego sędziego Trybunału. W takim składzie, tj. w składzie jednego sędziego, Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Zaskarżone postanowienie zostało więc wydane zgodnie z przepisami ustawy, których zgodność z Konstytucją nie jest przedmiotem niniejszej sprawy. Jednocześnie orzekający w obecnym składzie Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że z powołanego przez skarżącego w uzasadnieniu zażalenia art. 190 ust. 5 Konstytucji nie wynika, że Trybunał nie może wydawać żadnych orzeczeń w składzie jednoosobowym. Artykuł 190 ust. 5 Konstytucji, który stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zapadają większością głosów, wyraża jedynie zasadę podejmowania rozstrzygnięć w sytuacji, w której skład Trybunału jest wieloosobowy. Nie wyklucza, aby przepisy ustawowe, które zgodnie z art. 197 Konstytucji określają między innymi tryb postępowania przed Trybunałem, umożliwiły wydawanie rozstrzygnięć o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w składzie jednego sędziego.

Odnośnie do żądania skarżącego skierowania przez skład orzekający wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 60 ust. 4 u.o.t.p.TK należy zauważyć, że ani Konstytucja, ani przepisy u.o.t.p.TK nie przewidują takiej formy aktywności procesowej. Nie upoważniają także Trybunału do wszczęcia postępowania *ex officio*. W obowiązującym stanie prawnym z wnioskiem o zbadanie hierarchicznej zgodności aktów prawnych mogą wystąpić do Trybunału wyłącznie podmioty określone w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 ustawy zasadniczej. Każdy natomiast, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo na zasadach określonych w u.o.t.p.TK wystąpić do Trybunału ze skargą konstytucyjną (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że sformułowany przez skarżącego w zażaleniu wniosek nie wywołuje żadnych skutków procesowych (zob. postanowienia TK z: 23 października 2023 r., sygn. Ts 6/23, OTK ZU B/2023, poz. 303, 7 marca 2024 r., sygn. Ts 260/22, OTK ZU B/2024, poz. 179).

4. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw, którego merytoryczne rozpoznanie uwarunkowane zostało spełnieniem przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, którego doprecyzowanie następuje w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem rozpoznania Trybunału Konstytucyjnego w trybie skargi konstytucyjnej może być tylko przepis, który uprzednio został zastosowany w sprawie jako podstawa prawna ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej. Jest to wymóg bezwzględny i w tym trybie postępowania przed Trybunałem prawodawca nie przewiduje możliwości poddania kontroli jakiegokolwiek unormowania, które nie byłoby podstawą prawną orzeczenia, wydanego w sprawie skarżącego (zob. postanowienia TK z: 10 listopada 2014 r., sygn. Ts 242/14, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 99, 2 października 2019 r., sygn. Ts 8/18, OTK ZU B/2020, poz. 44). Skarżący musi dopełnić wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który zobowiązuje wnoszącego skargę konstytucyjną do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo obowiązkach określonych w Konstytucji i w stosunku do którego domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. Skarga konstytucyjna, stosownie do art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, może być wniesiona dopiero wówczas, gdy sąd lub organ administracji publicznej wydał

ostateczne orzeczenie oparte na zaskarżonym przepisie, którego skutkiem jest naruszenie konstytucyjnych wolności lub praw przysługujących skarżącemu. Zgodnie z powyższym przedmiotem skargi konstytucyjnej może być tylko zarzut niekonstytucyjności przepisu ustawy, na podstawie którego ostatecznie rozstrzygnięto o wolnościach lub prawach konstytucyjnych przysługujących skarżącemu.

Orzekający w obecnym składzie Trybunał Konstytucyjny w pełni podziela pogląd wyrażony w zaskarżonym postanowieniu, zgodnie z którym w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej nie została spełniona przesłanka określona w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK. W oparciu o prawidłowo ustalony stan faktyczny i prawny sprawy Trybunał Konstytucyjny trafnie stwierdził, że postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. I Wydział Cywilny z 9 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]), wskazane przez skarżącego jako ostateczne rozstrzygnięcie o jego konstytucyjnych prawach, nie zostało oparte na art. 16 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1485, ze zm.), przepis ten nie został również powołany w uzasadnieniu tego postanowienia, co oznacza, że art. 16 ustawy – Prawo o zgromadzeniach, stanowiący przedmiot zaskarżenia w skardze, nie stanowił podstawy prawnej ostatecznego orzeczenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Orzekający w obecnym składzie Trybunał Konstytucyjny uznał, że Trybunał Konstytucyjny zasadnie odmówił w punkcie 2 sentencji postanowienia z 5 lipca 2023 r. nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej uznawszy, że rozpoznawana skarga konstytucyjna nie spełniała warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

Orzekający w obecnym składzie Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zażalenie złożone przez skarżącego nie wnosi do rozpoznawanej sprawy merytorycznych argumentów i treści, które podważałyby stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w zaskarżonym postanowieniu. Argumenty przytoczone w zażaleniu nie podważają ustaleń przedstawionych w postanowieniu z 5 lipca 2023 r. Zarzutami sformułowanymi w uzasadnieniu zażalenia skarżący nie zakwestionował przyczyny, z powodu której skarga konstytucyjna, odnośnie do kwestionowanego art. 16 ustawy – Prawo o zgromadzeniach, nie mogła stanowić przedmiotu merytorycznego rozpoznania.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.